

Harmonik

Den harmoniske trekant

<p>Modalharmonik Modale skalaer Spændingsløse akkordforbindelser Akkorder i sekund- eller tertsafstand Stilarter: Folkemusik, modaljazz, rock, musik før 1600</p>		<p>Funktionsharmonik Dur- og molskalaer Spænding via ledetoner Brug af dominanter, Tonale kadence Stilarter: klassisk musik fra 1600-, danske sange, musicals</p>
<p>Bluesharmonik Blueskala Dur-7-akkorder, fx C7, F7 og G7 Blueskema (ofte 12 takter) Stilarter: Blues, rock, jazz</p>		

Funktionsharmonik

Funktioner i C-dur

Funktioner:
 T: tonika
 D: dominant
 S: subdominant
 Tp: tonikaparallel
 Dp: dominantparallel
 Sp: subdominantparallel
 Dp: dominantens dominant
 SS: subdom. subdominant
 (D): bidominant (andre dur-7-akkorder som regel)

A-mol:

T og Tp: Tonika og tonikaparallel
S og Sp: subdominant og parallel
D: dominant *altid durakkord
Dp: dominantparallel
Dp: dominantens dominant **durakkord

Dominanter i mol er durakkorder (ofte 7'er-akkorder)

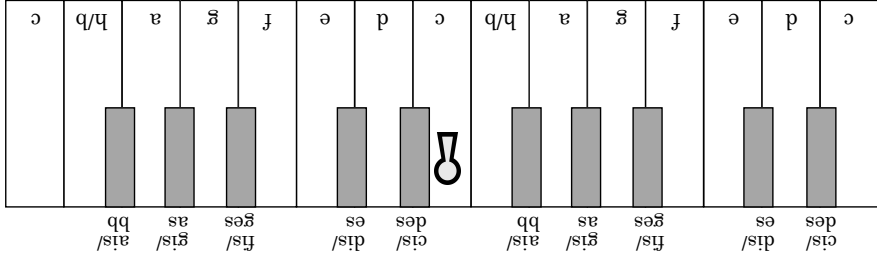
Indhold

Klaveret.....2
 Rytmer.....2
 Takter, taktart.....2
 Toner og noder.....3
 Akkorder.....3
 Basguitar.....4
 Trommer.....4
 Musiksymboler og -udtryk.....5
 Intervaller.....6
 Firklange og sus4.....6
 F-nøglen.....6
 Dur- og molskala.....7
 Pentatone- og bluesskalaer.....7
 Harmonik.....8
 Funktionsharmonik.....8

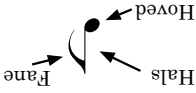
Tegning: Mette Bak Hansen

Klaveret

Rytmier

	Node	Pause	En 4/4-deltakt – faner bjælkes sammen inden for et taktslag
Helnode	○	—	○
Halvnode	◐	—	◐
Fjerdelsnode	◑	—	◑
8-delsnode	◒	—	◒
16-delsnode	◓	—	◓

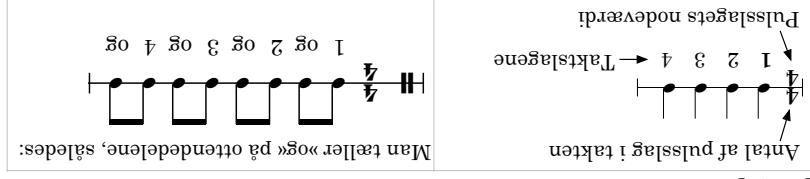

Punktering: lægger halvdelen til:
 =

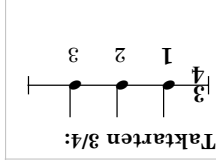
Buen lægger sammen

Takter, taktart

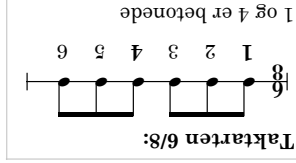
Som regel er der en fast **puls** i et stykke musik; og et vist antal pulslag er en takt, bestemt af bebringerne. Man tæller som regel på fjerdedelen, fx 1-2-3-4, der ligger taktstave, og så har man taktarten 4/4:

Taktarter kan fx være 3/4, 4/4 eller 6/8

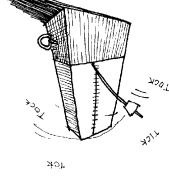

Taktarten 3/4:

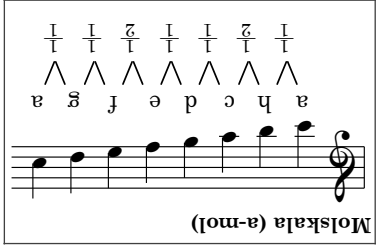
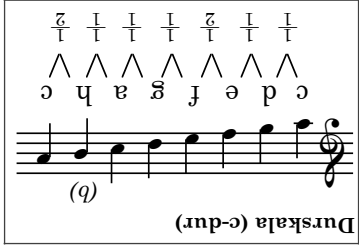

Taktarten 6/8:

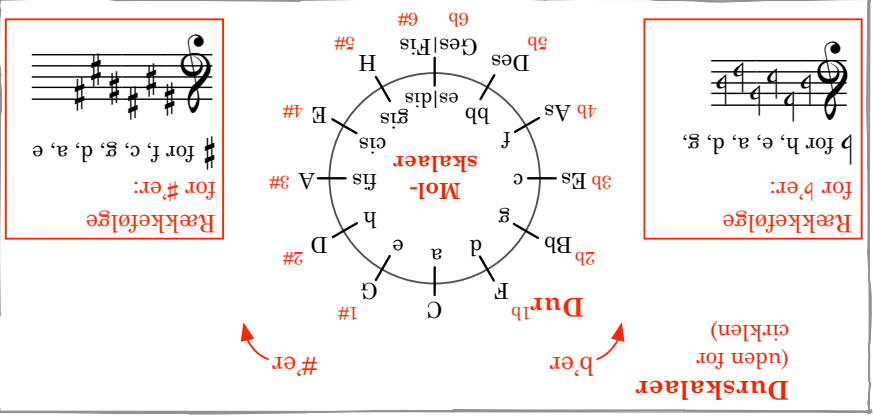
1 og 4 er betonedede

Dur- og molskala

Kvintcirkel med dur/mol-tonearter og deres fortegn

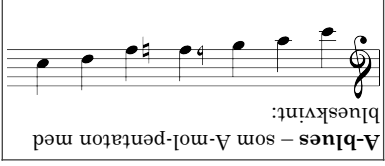
Pentatone- og bluesskalaer

Pentaton og blues

Bruges meget i blues, jazz, rock og latin.

laens toner:

A-blues – som A-mol-pentaton med blueskvint:

Modale skalaer bruges i tidlig musik, folk/rock- og jazzmusik

Intervaller

Intervaller (i dur-skalaen)

1: prim   2: stor sekund   3: stor terts   4: ren kvart

5: ren kvint   6: stor sekst   7: stor septim   8: oktav

Intervallerne kan være store og små – se [intervaller og deres størrelser](#)

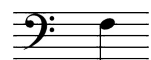
Firklange og sus4

C7   Cmaj7   Cm⁷   C6   Csus4

F-nøglen

F-nøglen bruges til basinstrumenter og klaverets venstre hånd. Nøglen snor sig rundt om linjen, hvor f ligger:

F- og G-nøglen mødes på nøglehuls-c'et:

Stamtonerne i f-nøglen:

c d e f g a h c d e f g a h c

Tegning: Mette Bak Hansen

Toner og noder

Stamtonerne i g-nøglen:

G-nøglen

tonen g

g a h c d e f g a h c d e f g a h c

Afledte toner (de sorte tangenter)

#: Kryds hæver ↑		Man tilføjer -is til navnet: • cis, dis, fis, gis og ais
b: sænker ↓		Man tilføjer -es/-s til navnet: • des og ges • as og es (e og a er vokaler) • sænket h hedder bb

Akkorder

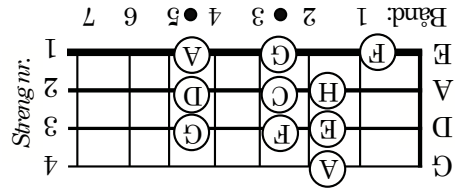
Durtreklang	Med grundtonen C:	Med noder og becifring:
g ↑ 3 tangenter e ↑ 4 tangenter c grundtone		
Moltreklang	Med grundtonen C:	Cm
g ↑ 4 tangenter es ↑ 3 tangenter c grundtone		

- ♦ Akkorder forkortes med becifringer. Man skriver en grundtone, fx C, og **ingenting** hvis det er **dur**, og **m** hvis det er **mol**; altså C eller Cm.
- ♦ Afledte grundtoner skrives med fortegn efter tonen. For eksempel:

E^b   F[#]m

Basguitar

Notationssystem: bånd på streng, fx betyder 3/2: 3. bånd på streng 2: tonen C
 Eksempel: I Smooth Operator spiller man D og A og G og A:

Basnotation: bånd/streng, fx Smooth Operator:
 |5/2 5/1 | 3/1 5/1 |
 står under skræstregen

Bas/nøglen: se s. 6.

Trommer

Trommenotation

Storstromme Lillestromme Tammer Hi-hat Bækner

Kantslag Ghostslag Lille Mellem Gulv Lukket Åben Rod Ride Crash (stille slag)

nøgle

»Nu går Johan hjem«-rytmen: 1 2 3 4

»Billie-Jean«-trommerytmen: 1 2 3 4

»Hvor er vores øl«-rytmen: 1 2 3 4

Musikksymboler og -udtryk

Se også Musiktipedia: [Symboler i nodeskrift](http://Symboler_i_nodeskrift)

Fortegn

kryds hæver tonen ↓
 ♭ senker ↑
 opløsningsstegn
 dobbelt-kryds og -b

Nøgler

G-nøgle til lyse toner 9: F-nøgle til bastoner
 Nøglen er oktaveret ned
 Trommenøgle 8va Noder oktaveres op
 8va bassa Oktaveres ned

Styrkegrader

pp Pianissimo, meget svagt *p* Piano, stille *mf* Mezzoforte, halvkraftigt
f Forte, kraftigt *ff* Fortissimo, meget kraftigt

Taktart, takter, tempo

4/4 fire slag i takten 3/4 tre slag i takten C firedeelt takt ̇ firedeelt takt (alla breve)
 / forrige takt gentages // de to foregående takter gentages
 ♩ = 90: tempo, her 90 slag i minuttet (bpm) ♩ = ♩ : trioliserede 8. dele, swing
 Ritardando (rit.): gradvist langsommere. **Rubato**: frit tempo

Frasering

Fraseringsbue, toner bindes sammen (**legato**), **staccato**, tydeligt adskilte toner (modsat legato) **accent**, tonen markeres
crescendo, tiltagende i styrke **decrescendo**, aftagende
 fermat, toner eller pause holdes. **glissandi**, der glides fra/til toner

Form

D.S.: dal segno, gå til tegnet, fx **§**. D.C.: da capo, gå til starten. **⊕**: coda, gå til slutning.
 ||: Gentagesestegn. 1. 2. : volt: takterne spilles henholdsvis 1. og 2. gang.

Sats

- **Unison**: enstemmigt.
- **Homofont**: en melodi er i forgrunden, mens resten er akkompagnement.
- **Polyfont**: flere samtidige, ligestillede melodier (som fx i en kanon eller fuga)